

tum surrexerunt, et Antichristo viam parant, et contra Christi Vicarium (sub titulo ficti Antichristi) bellum movent.

7. *Societatis Jesu alumnos ranunculis comparat rex Jacobus, pro Pontifice coaxantibus.* — Concludit tamen rex hanc suam prolixam allegoriam, inducendo illa verba ejusdem sextæ phialæ a Joanne scripta: *Et vidi de ore draconis, et de ore bestiae, et de ore pseudoprophetae spiritus tres immundos in modum ranarum.* Per quos intelligit novam sectam exurgentem ad thronum Antichristi, tenebris obscuratum et labantem, illustrandum et fulciendum, quam dicit ternario numero significari, quia tribus magistris diriguntur, *draconis*, id est, Satanæ, *Antichristi*, id est, Pontificis, et *pseudoprophetae*, id est, Ecclesiæ Romanæ. Per quam sectam Societatem Jesu sine dubio intelligit, et Doctores ac prædicatores ejus ranunculis comparat, de quibus hæreticorum more ad libitum detrahit. Pro illis autem respondere nec mihi decens est, nec necessarium. Opera enim illorum de ipsis testimonium perhibent, estque qui videat et judicet. Neque parum habent Societatis alumni et operarii, unde possint gloriari, quandoquidem cum Christi Vicario ejusque Ecclesia digni habiti sunt, pro Christi fide, ejusque Vicarii obedientia ignominiam et contumeliam pati.

8. *Non coheret interpretatio.* — Solum quoad verborum Scripturæ abusum et corruptionem adnotabo, præter alios errores de falsa interpretatione bestiae et pseudoprophetae ejus, et abusum aliorum verborum illius Scripturæ, in ipsamet allegoria ad textum applicata, non esse constantiam aut consecutionem. Nam hoc loco dicit, tres spiritus malos mitti ad favendum Antichristo, ejusque thronum sustentandum, unde cum Joannes de illis dicat: *Procedunt ad reges totius terræ, congregare illos in prælium*, consequitur aperte, reges, ab his spiritibus congregandos, esse futuros Antichristi amicos et fautores; paulo autem superius dixerat, reges illos, quibus sextus hic Angelus viam parat, esse hostes Antichristi, et illis expediri viam, ut sine impedimento possint monarchiam Antichristi invadere; hæc autem duo non possunt simul subsistere. Nam reges venturi sine impedimento, et per illos tres spiritus congregandi, iidem sunt; quomodo ergo et ad invadendum et ad sustinendum labantem thronum Antichristi vocantur?

9. *Societatis Jesu operarii pacem, non dis-*

cordias servant. — Præterea isti tres spiritus congregaturi dicuntur reges in prælium, utique contra visibilem Christi Ecclesiam, quæ tempore Antichristi erit; operarii autem Societatis non congregant reges in prælium ali-quod, sed ad pacem et unionem cum Christi Vicario, nec ad debellandam Ecclesiam visibilem, sed ad pacem et unionem cum illa. Item illi reges congregandi sunt specialiter ad prælium unius diei, qui per antonomasiam dicitur *dies magnus omnipotentis Dei*, quia in illo *veniet sicut fur*, ut statim dicitur, utique ad destruendum Antichristum, et omnes reges congregatos cum illo ad prælium, ut c. 20 aperte declaratur sub nominibus Gog et Magog. At hoc non potest ad prædicatores fidei, qui nunc sunt in Ecclesia Catholica, ullo modo accommodari. Ut alia infinita omittam, quæ evidenter ostendunt, Joannem loqui de corporali seu materiali prælio, designando etiam locum in quo reges congregandi sunt; et declarando aperte ranas illas esse tres spiritus immundos dæmoniorum, facientes signa, quibus reges ad prælium illud congregent. Ergo vana est et impudens allegoria ab otiosis et obduratis Protestantibus adinventata.

CAPUT XXI.

EX VISIONE CAPITIS XVII ET SEQUENTIBUS APOCALYPSIS, NOVUM DE ANTICHRISTO ERROREM CONFUTARI POTIUS QUAM CONFIRMARI.

1. *Docet rex Jacobus mulierem fornicariam esse Antichristum, ac proinde Pontificem.* — Refert Evangelista Joannes, c. 17 Apocalypsis, se raptum fuisse in desertum, et vidisse mulierem fornicariam sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiarum, etc. Ex hac visione, quam rex Angliæ quarto loco posuit, colligere nititur, Romanum Pontificem esse Antichristum, colligitque in hunc modum. Mulier illa fornicaria Antichristum repræsentat; et omnes proprietates, quæ illi mulieri in eo capite tribuuntur, Romano Pontifici conveniunt; ergo ipse est Antichristus. Majorem rex non probat, sed tanquam notum fundamentum suæ disputationis supponit. Minorem autem late prosequitur, ad libitum multiplicando probra contra Romanam Sedem, sine probatione, aut veritatis fundamento, sed solum quia cum ab infantia sub hæreticorum disciplina falsam illam opinionem ac depravatam fidem

imbiberit, et in ea fuerit consuetudine obfirmatus, nunc et mentis ignoratione et indignatione promotus, audet in cælum ponere os suum, et sacra profanis commaculare.

2. *Mulier illa civitatem significat, non hominem.* — Sed imprimis fundamentum, in quo nititur, falsum est, nam mulier illa non repræsentat Antichristum. Quia Joannes ipse dixit, mulierem illam habere scriptum in fronte: *Babylon magna*; nemo autem unquam dixit Babylonem, vel proprie vel figurate significare Antichristum; nam Antichristus homo quidam futurus est, ut supra est demonstratum; Babylon autem semper significat civitatem aliquam, vel hominum congregationem, ut idem Joannes, in fine illius capituli 17, conclusit: *Mulier, quam vidisti, est civitas magna, quæ habet regnum super reges terræ.* Et ita Patres omnes, et illius loci expositores in hoc conveniunt, quod mulier illa, seu Babylôn, magnam aliquam civitatem repræsentet, quia hoc jam non tantum in ænigmate, sed expresse revelatum, et ab eodem Propheta declaratum est. Quæ autem sit illa civitas varie exponitur. Duas tamen esse opiniones probabiles, unam explicantem hunc locum de civitate impiorum, aliam de Romana civitate exponentem, supra, c. 7, retulimus, ubi utramque opinionem declaravimus, et probabilem esse ostendimus, et in utramque convenire omnia pravitate insignia, quibus Joannes illam onerat, minutatim declaravimus. Advertimus autem ibi, juxta catholicam et veram declarationem, si Babylon Roma est, intelligendum id esse de Roma non christiana, sed ethnica, ut erat tempore quo Joannes scribebat, et quamdiu in illo statu duravit, et si forte ad illum, vel omnino, vel magna ex parte ante mundi consummationem reditura est (ut multi opinantur), etiam pro illo statu merito eodem nomine significatur; nam Roma Christiana, sub vera fide Christi perseverans, Babylonia dici non potest, cum confessionem falsorum dogmatum, aut plurium sectarum vel deorum non admittat. Ideoque merito Hieronymus, lib. 2 contra Jovinianum, ad finem, ad Romam dixit: *Scriptam in fronte blasphemiam Christi confessione delesti*, etc. Et hac ratione Petrus accurate distinxit Ecclesiam, quæ erat in Babylone, ab ipsa Babylone, dicens: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta.* Et eodem modo loquitur Hieronymus, epist. 18 ad Marcel., dicens: *Est quidem ibi sancta Ecclesia*, etc.

3. *Calumniæ aliæ falsæ ostenduntur.* — Destructo igitur regis fundamento, ejus argumentum ruit. Quapropter omnes accommodationes, quas sub illo fundamento sumit, calumniæ Protestantium sunt, non Scripturæ interpretationes. Neque rex ipse responsionem hanc effugere potest, cum sæpius in sua Præfatione fornicariam illam Romam esse contendat, et nostrorum confessione id confirmet. Hic vero cavenda est calliditas Protestantium, quam notavit Sander., lib. 8 de Visib. Monarch., et rex in præsentem imitari videtur, nam eandem mulierem dicit esse Romam, et esse Antichristum, et bestiam item esse Antichristum, ut supra, c. 15, animadverti, ut ita confundendo Romam cum Romano throno et cum Antichristo, postea ad omne regimen illius civitatis, ac tandem ad Romanam Ecclesiam et sedem sermonem transferat, illique omnia, quæ tam de Antichristo, quam de Romana urbe infideli, ejusque imperio ethnico dicuntur, accommodet. Talia itaque sunt omnia, quæ in toto discursu circa illud caput comminiscitur. Cum enim Roma dicatur fuisse *mater fornicationis*, quando *omnium gentium idolis et superstitionibus serviebat*, ut Leo Papa inquit, serm. 4 de Nativit., et serm. 1 de SS. Petro et Paulo, ideo crimen illud in Apostolicam Sedem transfert. Et sicut nos propter illam sedem dicimus, Romam esse matrem et magistram omnium Ecclesiarum, ita rex matrem omnium spiritualium fornicationum illam appellat. Quæ autem sint illæ spirituales fornicationes, quas Romana Ecclesia vel exercuit vel docuit, nunquam hactenus ostendere potuit, cum ab antiqua et primitiva fide nec minimum discrepaverit, ut lib. 1 et 2 probatum est.

4. *Roma Christiana Martyrum sanguine nullo modo ebria.* — Et simili modo, cum Roma ethnica dicatur *ebria sanguine Martyrum*, propter imperatorum persecutiones, idem audet Romanæ Ecclesiæ et sedi tribuere; quod profecto non video, qua specie vel umbra veritatis dici potuerit. Quas enim *immanes Christianorum persecutiones* excitavit Ecclesia Romana, aut quando sanguinem martyrum fudit, ut propterea sanguine Martyrum ebria dicatur? Sed fortasse justas quorundam hæreticorum et apostatarum pœnas martyria rex vocat, cum tamen illa supplicia tam rara sint, ut nec propter illa dici potuerit sanguine hæreticorum ebria; nam, ut Patres et expositores notant, per hæc verba innumera Martyrum multitudo denotatur. Denique, ut cæ-

tera omittam, non majori fundamento hæc, quæ de Roma in Apocalypsi dicuntur, tribui possunt Romanæ Sedi a tempore Bonifacii III, quam tempore Sylvestri, verbi gratia, ut sæpe dictum et probatum est; designat ergo rex tergiversari; et vel Romam ratione illius sedis semper fornicariam fuisse fateatur, vel ethnicæ Romæ crimina in Bonifacium aliosve sanctos posteriores Pontifices, eorumque legitimos successores, traducere desistat.

5. *Bestiæ ac mulieris notæ male confunduntur.* — Deinde quia rex mulierem cum bestia, quæ illam portat, confundit, non solum proprietates mulieris, sed etiam bestiæ insignia de Papa interpretari conatur. Et primo refert interpretationem septem capitum ad septem regimina civitatis, quam supra impugnavimus; deinde mirabilem habet de decem cornibus expositionem, quam in sequenti capite melius tractabimus. Ac tandem ad destructionem Babylonis, in c. 18 prædictam, explicandam digreditur. Quia vero supra, in c. 7, destructionem Babylonis illo c. 18 descriptam fuse tractavimus, non erit necesse circa omnes allegorias et accommodationes, quas hoc posteriori loco rex commentatur, discurrere, præsertim quia nihil novi continent, sed eadem maledicta et convicia contra Romanam Sedem in eisdem erroribus fundata, et novis exaggerationibus sine ulla probatione amplificata. Illis ergo fere prætermittis, solum quædam puncta, quæ vel umbram aliquam objectionis habent, vel calumniam magis perniciosam et scandalosam continent, prætermittenda non duxi.

6. *Romam Christianam cum regibus fornicatam rex prodit.* — *Ex suis verbis convincitur.* — Primo ergo, in pag. 122, ut simul objiciendo mordeat, verba illa capitis 28 expendit, ubi post descriptam ruinam Romanam dicitur: *Et flebunt, et plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixerunt.* Ex quibus concludere intendit, Babylonem illam non esse Romam ethnicam, sed christianam, quia quod ibi refertur, *cum Roma ethnica a nullis unquam regibus factum est, nec fieri potuit, quos vi et armis subegit.* Ergo illa Babylon et Roma Christiana, et reges, qui ejus interitum deflebant, sunt illi, quos honorificis (ait) nominibus titulisque ornavit, veniamque eorum libidinibus atque illicitis matrimoniis indulgit. Ad objectionem vero respondemus imprimis, eandem posse contra regem retorqueri, nam etiam cum Roma Christiana illud factum non

est, neque fieri potuit, quia reges illos, quos ipsa honorificis titulis ornavit, licet non vi et armis, fide tamen et pace christiana subiecit, ut Leo Papa dixit, serm. 4 de Sanctis Petro et Paulo. Deinde dico de utraque Roma, seu de utroque ejusdem Romæ statu impertinentem esse objectionem, quia prophetia illa nondum impleta est; nondum enim Roma fuit penitus extincta. Nam, licet aliquas graves calamitates et clades non modicas sub Gothis et Vandalis passa sit, per illas tamen non est impleta illa Joannis prophetia in dicto c. 18, quia per illa excidia factum non est, *ut amplius non inveniatur*, ut in dicto c. 7 animadverti; quanquam de illis etiam excidiis verissime dici possit Romæ ethnicæ potius quam christianæ supervenisse. Erat enim tum quasi mista, nam licet in ea esset Apostolica Sedes et christiana religio, tamen adhuc in ea multæ reliquæ gentilitatis, magna pars civium ethnicorum perdurabat, et ad eam ab illa fæce purgandam Deus illas calamitates permisit, ut docte et erudite Malvenda ostendit, lib. 4 de Antichristo, cap. 6, ideoque licet, capta et diruta Roma, non potuerit non magna incommoda et damna pati Ecclesia fidelis, quæ in ea tunc erat, quia tamen idololatriæ et gentilitatis scelera erant causæ ruinarum, ideo potius in Romam ethnicam quam christianam pervenisse merito dici potest.

7. *Si Roma ad mundi finem in priorem statum restituenda est, in eam quadrant verba Apocalypsis.* — Unde ulterius addo, quod in dicto cap. 7 ex opinione multorum sapientum retuli, non esse incredibile Romam, prope Antichristi tempora, vel in illis, a gentibus iterum superandam esse, et ad priorem ethnicum statum revocandam, ejecta inde Ecclesia, vel ita afflicta, ut quasi in angulo vel in cavernis terræ delitescat, et tunc impleri optime poterit prophetia Joannis in Roma ethnica, et poterunt illam deplorare reges ethnici et idololatræ, qui participes fuerant fornicationum et deliciarum ejus. Atque ita merito etiam tunc Babylon appellari poterit, sicut antea vocata fuit, etiam si in illa esset Ecclesia, cui Babylonica nomen convenire non potest. Unde sapienter dixit Sander., lib. 8 Monarch., c. 8, Antichristum non Romæ, sed inter reliquias et fragmenta imperii Romani expectandum esse. Præsertim quia, licet fortasse antea rex aliquis infidelis insurgeret, qui Romam vinceret, ibique suam tyrannidem exerceret, ea res non magis imputanda esset

Sedi Apostolicæ, aut Ecclesiæ Romanæ, quam Neronis aut Diocletiani persecutio eidem Ecclesiæ olim adscribebatur.

8. *Tunc jure Babylon dicitur.* — Tandem dico fieri etiam posse, ut Roma illud ultimum et perpetuum excidium patiat, etiam si nunquam ad ethnicismum redeat, sed sub imperio Pontificis permaneat, et quod id patiat propter sua scelera, non tantum præterita, sed etiam in illis diebus ultimis futura. Nam (ut supra dicebam), licet illa Ecclesia fidelis perseveret, poterit vel esse nimium depravata moribus, vel poterunt in ea multiplicari sectæ, vel hæreticorum, vel ethnicorum, cum tanta potentia et libertate, ut Pontifices illos reprimere non valeant. Et in tali statu poterit etiam Babylonia vocari propter confusionem, quæ in illo statu non poterit non esse maxima. Et similiter poterunt illam deslere reges, qui erant participes deliciarum ejus, sive illi futuri sint ethnici, sive fideles pravis moribus dediti, sive hæretici foveentes sectas et scelera, quæ tunc esse poterunt per universam Italiam vel Europam, et ita prævalere, ut auctoritate et potentia externorum regum Romam etiam invadant.

9. *Ecclesia Romana nunquam esse potest antichristiana.* — Quocumque ergo modo illa prophetia intelligatur, ex ea non solum non potest colligi jam nunc esse Romam Antichristianam, verum etiam neque ulla verisimilitudine inferri potest Ecclesiam, quæ Romæ nunc est, vel jam esse, vel futuram esse aliquando Antichristianam, vel infidelem, quia, licet multi cives et membra ejus a fide deficient, eo ipso fiunt extra Ecclesiam, quæ semper fidelis perseverat. Multoque minus sequitur, caput veræ Ecclesiæ esse, vel futurum esse unquam Antichristum, quia, licet civitas illa funditus destruat propter apostasiam, vel propter quamcumque aliam causam, poterit caput et petra Ecclesiæ firma consistere, et alibi residere vel latere. Imo, licet Deus permitteret personam alicujus Pontificis in illis temporibus cadere, et tyrannis cedere, errores profitendo, non ideo Pontifex, ut Pontifex est, caderet, nec Ecclesiam falleret, sed illo deposito posset Ecclesia sibi Pontificem creare. Quod per exaggerationem, et ad rem magis explicandam dictum est; nam credibilius est id non esse permissurum Deum, præsertim in tanta Ecclesiæ tribulatione et oppressionem.

10. *Mera calumnia est Pontifices veniam*

dare libidinibus. — Ad calumniam autem quam rex obiter in objectione miscet, dicens, solitos esse Pontifices veniam dare libidinibus regum, aut illicita matrimonia permittere, respondemus falsum esse, et a rege non posse probari, a nobis autem vel ex ipso miserando lapsu Anglicano evidenter convinci. Nam dare veniam libidinibus duobus modis fieri potest. Primo, dando libidinis veniam post libidinum penitentiam et satisfactionem. Et hoc fecerunt sæpissime Pontifices. Ex quo non Antichristi, sed Vicarii esse intelliguntur Christi, qui claves coeli illis commisit, et Petro interroganti: *Quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei, usque septies?* respondit: *Non dico usque septies, sed usque septuagies septies*¹, utique si Ecclesiam audierit, et penitentiam egerit, alioqui potius separandus est, ut ethnicus et publicanus. Alio modo attribui potest Pontificibus, quod libidinibus veniam præbeant, perseverantibus in illis, aut approbantibus similia facta, aut publice et cum scandalo Ecclesiæ ea dissimulando. Et in hoc sensu tale crimen falso Apostolicæ Sedi attribui, testis est ipsa Anglia; non enim aliam ob causam Henricus VIII, et cum illo regnum ejus schisma contra Romanum Episcopum inchoarunt, nisi quia intolerandæ ejus libidini veniam dare noluit². Possentque similia exempla ex historiis Lusitanæ et ex aliis ad eandem falsitatem coguendam peti. Sed in re clara, necessaria non sunt, nec nos decet regum jam oblita et deleta delicta in memoriam revocare.

11. *Invalida matrimonia nunquam approbat Ecclesia.* — In altero autem verbo quod rex adjungit, *illicita matrimonia permittere*, alludere plane videtur ad matrimonium Henrici cum Serenissima Catherina, quod Papa permisit, imo non solum permisit, sed constanter etiam defendit, quia non illicitum, sed verum et sanctum fuerat. Probabit autem rex Angliæ matrimonium Henrici cum Anna Bolena, quod non matrimonium illicitum, sed turpissimum adulterium et incestus execrandus fuit. Igitur permissio illiciti matrimonii variis etiam modis fieri potest. Primo, approbando matrimonia illicite facta, etiam si invalida sint; et hoc falso tribuitur Ecclesiæ Ca-

¹ Matth. 18.

² Vid. Chroni. Duarii Nunez, 4 p., in Vita Sancii II, regis Portug., et in Vita Alfonsi III. Vid. Bosium, t. 1, de signis Eccles., lib. 12, c. 3.

tholicae, vel Apostolicae Sedi, nec a rege produci potest exemplum, quo id faciat quoquo modo credibile. Imo, licet matrimonium fuerit validum, si fuit illicite factum (quod saepe contingit), licet Ecclesia probet matrimonium, non probat delictum; imo nec permittit illud, sed vetat, et punit si potest; interdum enim, quia sine majori scandalo punire non potest, dissimulat; hæc autem frequenter esse solet culpa principum potentium, non Apostolicae Sedis. Alio modo permittitur matrimonium, ut cum dispensatione fiat, quod sine illa factum esset illicitum, et hoc saepe facit Ecclesia, et justissime facit, quia quando id contingit propter impedimenta jure humano introducta, per potestatem etiam Ecclesiae auferri possunt, et saepe expedit propter commune bonum, vel aliam causam justam. Et ita factum est in matrimonio Henrici cum Catherina, ut est res notissima, et a multis doctissimis viris demonstrata. Propter has autem dispensationes, non sine dolo vel captione dicitur Pontifex *permittere matrimonia illicita*; nam hæc verba faciunt sensum compositum, ut sic dicam; significant enim permittere illa permanentia illicita, quod falsum est, sed permittit dispensando ut licite fiant, quæ sine dispensatione esset illicita.

12. *Ornatum B. Virginis ac templorum recarpit.* — Pergit ulterius rex, et occasione illorum verborum Joannis, in dicto c. 18, vers. 12: *Quoniam merces eorum nemo emet amplius, exaggerat Romanæ civitatis divitias, reprehenditque (ut alia omittam) ornatum templorum, et cultum sanctarum imaginum.* Additque horrendum Protestantium mendacium, quod illi imposuerunt, videlicet, *Beatam Virginem quotidie novitiis et exquisitissimis vestimentorum generibus, quamvis habitum referant meretricium, Romæ indui et exornari.* Verum tamen in hac objectione satis Protestantes ostendunt, se non Romam, quam fingunt novitiam et Antichristianam, sed veterem et Catholicam Ecclesiam Romanam calumniari et odio prosequi. Nam ornatu templorum non est novus in Ecclesia, sed ab eo tempore quo templa publice ædificari cœperunt, ornari etiam sumptuose inceperunt, et maxime Romæ. Cujus rei, præter gravissimas historias Eusebii et posteriorum, testes evidentissimi sunt antiquissima monumenta, et ornamenta templorum ac reliquiarum, quæ hodie Romæ inspiciuntur, et in actis ipsorum Pontificum, Sylvestri, Damasi, et aliorum usque ad Gregorium copiosissime inveniuntur. Et præter

exempla id etiam docuerunt sancti et antiqui Pontifices, Felix IV et Leo I, ut alibi latius tractavi¹. Idem manifestum est de cultu imaginum, de quo satis in 2 libro dictum est.

13. *In Ecclesia decenter imagines amiciuntur.* — Calumnia vero de indecenti vestitu seu cultu imaginis Beatissimæ Virginis sufficienter refellitur decreto Oecumenicæ Synodi Tridentinæ per Romanos Pontifices confirmatæ, usuque receptæ. Nam, sess. 25, in decreto de Sanctorum et imaginum cultu, postquam Catholicam doctrinam declaravit, de morali in praxi servanda subjungit: *Omnis porro superstitione in Sanctorum invocatione, reliquiarum veneratione, et imaginum sacro usu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur, omnis denique lascivia vitetur, ita ut vel procaci venustate imagines non pingantur nec ornentur.* Rursusque commendat Episcopis, *curam adhibeant, ut nihil inordinatum, aut præpostere, aut tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat, cum domum Dei deceat sanctitudo.* Atque hanc curam et religiosam sollicitudinem in Romanis templis magna diligentia et pietate observari scimus, et per plures annos oculis conspeximus, et in Sanctissimæ Virginis imaginibus majori consideratione animadvertimus; ideoque fidenter in verbis illis non nisi meram calumniam et hæreticorum impudens mendacium confiteri affirmamus.

14. *Catholicorum liberalitas in religiosos conviciis discernitur.* — Neque dissimile crimen est, quod tertio loco rex Pontificibus objectat occasione illorum verborum Joannis: *Merces auri, etc., et animarum hominum.* Dicit enim: *Omnium autem sumptuosarum mercium, quæ maximi pretii sunt, animæ, scilicet, hominum postremo nominantur;* et statim interponit verba, quibus in religiosos et pios sumptus, quos in cœnobiis religiosorum ædificandis Catholici insumunt, et specialiter in Societatem Jesu invehitur, quam injuriis et contumeliis onerat. Quæ lubens omitto, tum ne piæ aures legentium hoc opus offendatur; tum quia in hoc opere non pro Societate, sed pro Catholica fide, et Apostolicæ Sedis singulari prærogativa respondere decrevi. Et licet in illis verbis aliqui errores contra fidem involvantur, ut contra purgatorium, contra suffragia pro defunctis, et contra statum religiosum, tantum obiter tanguntur, et non possunt

¹ Tom. 3, in tertia parte, disp. 18, sect. 6, in fin.

omnia hoc brevi opere refutari. Ac de prioribus, pro hujus operis opportunitate, satis in secundo libro diximus; de ultimo autem speramus, divina ope, aliquando in lucem proditurum opus de statu religioso, germanum socium alterius operis de religionis virtute, in quo errorem illum ex professo confutamus. Post illa ergo verba, quæ ommissa facimus, subjungit rex: *Et certe credo, non est minima illa animarum negotiatio, cum homines spe et promissione æternæ salutis fascinantur, ut facile persuadeatur fraterculo, regem suum confodere, etc.*; tandem concludit: *Atque ita tam animi, quam animæ jacturam facere.*

15. *Concessio facultatis ad reges impune trucidandos falso attribuitur Pontifici.* — In quibus verbis rex significat, vel Romanos Pontifices, indulgentias seu remissiones peccatorum solere promittere hominibus, si reges suos et principes temporales occidant, vel Catholicos docere, esse pietatis opus, principi et regi hosti fidei et religionis, mortem machinari et inferre, esseque maxime meritorium, et genus quoddam martyrii, mortem pro tali facinore perpetrando subire, atque ita promissione salutis æternæ deceptum fuisse fratrem, qui regem Gallie interfecit, et alios similes. Et quidem prior sensus videtur fuisse a rege intentus, est enim satis consequens ad ea quæ præcesserunt. Ad illum vero breviter et docte respondet Bellarminus, solere quidem Pontifices indulgentias christianis militibus in bellis justis contra infideles dimicantibus vel decedentibus concedere. Nam Gelasius II, ante quingentos fere annos militibus contra Saracenos Hispaniam occupantibus indulgentiam concessit his verbis: *Si quis vestrum, accepta de peccatis suis penitentia, in expeditione hac mortuus fuerit, Nos eum Sanctorum meritis, et totius Ecclesie precibus a suorum vinculis peccatorum absolvimus.* Et postea pro aliis vivis cooperantibus aliam indulgentiam concedit, ut est apud Baron., ann. 1118, num. 18. Aliam concessit Joannes VI, tempore Ludovici III, imperatoris, omnibus decedentibus in bello pro defendenda Ecclesia contra Paganos, ut refert Baron., ann. 878, num. 34, ex epist. 144 ejusdem. Item est celebris indulgentia, quam summentibus crucem pro expeditione terræ sanctæ concessit Urbanus Papa in Concilio Claramont., ann. 1095, ut ibidem Baron. refert, num. 25 et num. 50. Eadem confirmavit Eugenius III, anno 1145, ut refert Otho

Frisingen., de Gestis Francorum, lib. 1, cap. 34; et late Baron., eodem anno, num. 30 et sequentibus.

16. *Varie concessionem referuntur ex historia Anglicana.* — Denique similem concessit Gregorius VIII in quadam epistola ad universos Christi fideles, quam refert Rogeri. Anglican., in Annal.; et Guilielm. Neubrigen., libro tertio Historiæ Anglicanæ, capite vigesimo. Verba concessionis sunt: *Eis, qui de corde contrito et humiliato spiritu laborem itineris hujus assumpserint, et in penitentia peccatorum et fide recta decesserint, plenam suorum criminum indulgentiam, et vitam pollicemur æternam. Sive autem supervixerint, sive mortui fuerint, de omnibus peccatis suis, de quibus rectam confessionem fecerint, impositæ satisfactionis relaxationem, de omnipotentis Dei misericordia, et de Beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate et nostra, se noverint habituros.* Eamque indulgentiam confirmavit ejus successor Clemens III, ut Rogerius, et Baron., in Annalib., ann. 1187, referunt. Additque Neubrigen., c. 21, Richardum, comitem Pictaviensem, regis Anglorum filium, primum omnium principum crucem Domini accepisse, et postea regem patrem ejus simul cum rege Gallie in idem propositum convenisse, et per sua regna propriis litteris indulgentiam a Papa concessam promulgasse, et postea in Concilio Anglicano plurimum Episcoporum probatam et receptam esse.

17. *Ex forma concessionum falsitas dictorum convincitur.* — Si ergo nunc rex Jacobus omnes hujusmodi indulgentias reprehendere audeat, satis tot Pontificum, Conciliorum, regum, et totius Ecclesie consensu, antiquaque traditione confunditur, præter alia quæ de hoc puncto in proprio tractatu a nobis disputata sunt¹. Si autem accusat Pontifices, quod eis, qui privata auctoritate suos reges audent occidere, similes remissiones indulgentiarum ad similia crimina perpetranda indulgentiarum promissione excitant, novum crimen hoc est, et in Romana Ecclesia inauditum, sed a Protestantibus ad conciliandam Pontifici invidiam excogitatum. Nam potius in forma concedendi indulgentiam, particulam illam, *vere penitentibus et confessis*, Romani Pontifices addere, aut aliam æquivalentem apponere consueverunt, tantum abest ut pro criminibus perpetrandis illam promittant.

¹ Tom. 4, disputat. de Indulg.